

Bắt buộc xác thực định danh điện tử để ngăn gian lận thuế qua thương mại điện tử

11:41 16/07/2026

Dự thảo Luật Hải quan sửa đổi đề xuất bắt buộc liên thông dữ liệu định danh giữa người mua, người bán và cơ quan Hải quan, đồng thời xây dựng cổng thông tin chuyên dụng nhằm kiểm soát hàng hóa thương mại điện tử xuyên biên giới, ngăn chặn tình trạng lợi dụng chính sách miễn thuế đối với các đơn hàng giá trị nhỏ.

Bộ trưởng Bộ Tài chính Ngô Văn Tuấn trình bày nội dung dự án Luật Hải quan sửa đổi. (Ảnh: H.N)

Tại phiên họp thứ 4 ngày 15/7, Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã cho ý kiến về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Hải quan, trong đó nội dung liên quan đến quản lý hàng hóa giao dịch qua thương mại điện tử (TMĐT) xuyên biên giới nhận được nhiều sự quan tâm.

Trình bày tờ trình, Bộ trưởng Bộ Tài chính Ngô Văn Tuấn cho biết sự phát triển mạnh mẽ của TMĐT và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đang đặt ra yêu cầu

cấp thiết phải đổi mới phương thức quản lý hải quan. Theo đó, việc sửa đổi luật nhằm đáp ứng mục tiêu xây dựng Hải quan số, Hải quan thông minh, đồng thời cắt giảm thủ tục hành chính và nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước.

Một trong những điểm mới đáng chú ý của dự thảo là việc bổ sung Điều 16a quy định về kiểm tra, giám sát hải quan đối với hàng hóa xuất nhập khẩu qua nền tảng TMĐT. Quy định này được kỳ vọng tạo hành lang pháp lý đồng bộ với Luật Thương mại điện tử và Luật Quản lý thuế, đáp ứng yêu cầu quản lý trong bối cảnh giao dịch trực tuyến ngày càng gia tăng.

Theo Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn, đây là nội dung mang tính đột phá, góp phần giải quyết những bất cập phát sinh trong hoạt động TMĐT xuyên biên giới hiện nay. Thực tế cho thấy lượng hàng hóa giá trị nhỏ nhập khẩu qua các cửa khẩu và cảng hàng không tăng nhanh, trong khi nhiều đối tượng lợi dụng chính sách miễn thuế bằng cách chia nhỏ đơn hàng hoặc sử dụng nhiều tài khoản khác nhau để thực hiện giao dịch.

Để khắc phục tình trạng này, Chủ tịch Quốc hội đề nghị dự thảo luật quy định theo hướng bắt buộc liên thông dữ liệu định danh của người mua, người bán với cơ quan Hải quan. Đồng thời, Chính phủ cần xây dựng cổng thông tin hải quan chuyên dụng để giám sát toàn bộ luồng hàng hóa TMĐT xuyên biên giới theo thời gian thực.

Bên cạnh việc tăng cường quản lý dữ liệu, dự thảo luật cũng bổ sung Điều 17a về cơ chế “quản lý tuân thủ”. Đây là mô hình quản lý rủi ro hiện đại, cho phép cơ quan Hải quan đánh giá mức độ tuân thủ của các chủ thể tham gia hoạt động TMĐT để áp dụng biện pháp quản lý phù hợp.

Theo đó, các sàn TMĐT, doanh nghiệp bưu chính, chuyển phát nhanh hoặc đại lý làm thủ tục hải quan có lịch sử tuân thủ tốt, kết nối dữ liệu đầy đủ và minh bạch sẽ được hưởng nhiều ưu tiên như giảm tần suất kiểm tra, ưu tiên thực hiện thủ tục trực tuyến và hạn chế kiểm tra sau thông quan.

Ngược lại, các chủ thể có dấu hiệu rủi ro hoặc không thực hiện kết nối dữ liệu theo quy định sẽ thuộc diện giám sát chặt chẽ hơn thông qua hệ thống phân tích dữ liệu của cơ quan Hải quan.

Để phục vụ mô hình quản lý mới, dự thảo luật quy định hồ sơ hải quan và các chứng từ liên quan đến hàng hóa TMĐT được thực hiện dưới dạng thông điệp dữ liệu điện tử thông qua hệ thống xử lý dữ liệu điện tử hải quan hoặc Cơ chế một cửa quốc gia. Đây được xem là nền tảng quan trọng để đẩy mạnh tự động hóa quy trình nghiệp vụ, chia sẻ dữ liệu và ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong quản lý

rủi ro.

Thẩm tra dự án luật, Chủ nhiệm Ủy ban Pháp luật và Tư pháp Phan Chí Hiếu bày tỏ sự đồng tình với định hướng quản lý TMĐT trên môi trường số, đồng thời đề nghị đánh giá kỹ tác động của các quy định mới và yêu cầu đầu tư hạ tầng công nghệ thông tin tương ứng.

Theo cơ quan thẩm tra, hệ thống hạ tầng số và cổng thông tin chuyên dụng của Hải quan cần bảo đảm khả năng kết nối liên thông, chia sẻ dữ liệu theo thời gian thực và bảo mật thông tin giữa cơ quan quản lý, các sàn TMĐT cùng các tổ chức liên quan. Đồng thời, cần hoàn thiện cơ chế phối hợp, chia sẻ dữ liệu giữa các cơ quan chức năng nhằm nâng cao hiệu quả quản lý nhưng không làm ảnh hưởng đến hoạt động lưu thông hàng hóa.

Dự thảo Luật Hải quan sửa đổi cũng quy định rõ trách nhiệm của các chủ thể tham gia chuỗi cung ứng số. Trong đó, các doanh nghiệp sở hữu và vận hành sàn TMĐT xuyên biên giới có trách nhiệm kết nối hệ thống, cung cấp và chia sẻ thông tin giao dịch, dòng tiền và dòng hàng với cơ quan Hải quan thông qua cổng thông tin chuyên dụng.

Đối với tổ chức, cá nhân mua bán hàng hóa với nước ngoài qua nền tảng TMĐT, việc xác thực danh điện tử sẽ trở thành yêu cầu bắt buộc. Quy định này được kỳ vọng góp phần ngăn chặn tình trạng sử dụng tài khoản ẩn danh, “xé nhỏ” đơn hàng để trốn tránh nghĩa vụ thuế, đồng thời nâng cao tính minh bạch trong hoạt động thương mại điện tử xuyên biên giới.

Phương Di (t/h)